

Een Europees systeem voor het traceren van terrorismefinanciering (uitgebreide samenvatting)

Op 1 augustus 2010 trad de TFTP- of SWIFT-overeenkomst in werking, een overeenkomst tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten inzake de doorgifte van banktransactiegegevens ten behoeve van het zogenaamde Terrorist Finance Tracking Program van het Amerikaanse Ministerie van Financiën. Toen de Raad instemde met de sluiting van deze overeenkomst verzocht hij de Commissie tevens uiterlijk een jaar na de inwerkingtreding ervan "een juridisch en technisch kader voor het extraheren van gegevens op het EU-grondgebied" voor te leggen aan het Europees Parlement en de Raad. Verder dient de Europese Commissie op grond van artikel 11 van de TFTP-overeenkomst een studie uit te voeren naar de invoering van een Europees systeem voor het traceren van terrorismefinanciering (TFTS), dat een meer gerichte doorgifte van gegevens mogelijk zou maken. Met deze mededeling reageert de Europese Commissie op het verzoek van de Raad. Zij wil hiermee opties op tafel leggen voor een Europees TFTS en een discussie op gang brengen, op basis waarvan zij in de toekomst een concreet voorstel zal indienen.

In de mededeling signaleert de Europese Commissie twee hoofdredenen voor het opzetten van een Europees TFTS: het leveren van een bijdrage aan de strijd tegen terrorismefinanciering en het mogelijk maken van de verwerking van de banktransactiegegevens op Europees grondgebied, zodat minder persoonsgegevens hoeven te worden doorgegeven aan derde landen. Momenteel worden banktransactiegegevens 'in bulk' aan de Amerikaanse autoriteiten verstrekt op basis van relevante gegevenscategorieën, in plaats van afzonderlijk in antwoord op een verzoek betreffende een of meer personen. De verstrekking van zulke grote hoeveelheden gegevens brengt bezwaren met zich mee vanuit het oogpunt van de grondrechten van de burgers. Het extraheren van gegevens op het grondgebied van de Europese Unie kan dit ondervangen. Verwerking van de gegevens geschiedt dan immers in overeenstemming met het EU-gegevensbeschermingsrecht. Mocht een Europees TFTS tot stand gebracht worden, dan dienen de Europese Unie en de Verenigde Staten te overleggen over aanpassing van de TFTP-overeenkomst.

In de mededeling schetst de Europese Commissie verder de belangrijkste functies van een potentieel Europees TFTS. Het vigerende Amerikaanse systeem kan als uitgangspunt dienen voor hoe een dergelijk systeem kan worden opgezet, maar niet alle eigenschappen ervan hoeven te worden overgenomen. Ook geeft de Commissie een overzicht van basisvereisten waaraan het systeem behoort te voldoen, zoals doeltreffendheid, effectieve gegevensbescherming, effectieve gegevensbeveiliging en gebruik van bestaande structuren. Vervolgens gaat de Commissie in op een aantal vragen dat beantwoord moet worden over de reikwijdte van een Europees TFTS:

- Moeten de gegevens alleen gebruikt worden voor de bestrijding van terrorisme en terrorismefinanciering of mag het TFTS ook worden ingezet voor de bestrijding van andere vormen van zware criminaliteit, zoals georganiseerde misdaad en het witwassen van geld?
- Moet het Europees TFTS van toepassing zijn op alle aanbieders van diensten op het gebied van het internationale financiële berichtenverkeer? De huidige TFTP-

overeenkomst is alleen van toepassing op het Belgische SWIFT, verreweg de grootste aanbieder.

- Moet het Europees TFTS alleen van toepassing zijn op internationaal of ook op nationaal betalingsverkeer?
- Welke gegevens betreffende het financiële berichtenverkeer moeten worden verstrekt?

Ten slotte geeft de Europese Commissie een (niet uitputtend) overzicht van opties voor een Europees TFTS. Deze worden momenteel onderzocht in het kader van een effectbeoordeling. De optie om de status quo te handhaven - dus enkel een TFTP-overeenkomst tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten en géén Europees TFTS - acht de Commissie niet in overeenstemming met de wensen van de Raad en het Europees Parlement. Een zuiver Europese aanpak zal naar het oordeel van de Commissie niet erg effectief zijn, aangezien deze te ver af zal staan van de rechtshandavings- en inlichtingeninstanties en de werkwijzen van de lidstaten. Een zuiver nationale aanpak kan er juist toe leiden dat de lidstaten het systeem op uiteenlopende wijze ten uitvoer brengen en de gegevensbeveiliging tekort schiet. De Commissie en de door haar geraadpleegde belanghebbenden achten een mengvorm, waarbij de verschillende functies aan verschillende organisaties op Europees en nationaal niveau worden toegewezen, daarom het meest geschikt. De Commissie onderscheidt drie mengvormen:

- Een centrale Europese TFTS-dienst voor coördinatie en analyse;
- Een centrale Europese TFTS-dienst voor gegevensextractie (zonder bevoegdheid de gegevens te analyseren);
- Een platform voor coördinatie, bestaande uit alle financiële inlichtingendiensten van de lidstaten.

De Commissie concludeert dat er nog vele belangrijke keuzes moeten worden gemaakt en beslissingen moeten worden genomen. Gelet op deze belangrijke opgaven acht de Commissie het essentieel dat voldoende tijd wordt uitgetrokken voor verdere voorbereidende werkzaamheden en voor debat met de Raad en het Europees Parlement.